

DUBB, PEHR

**Om den svenska qvarantaines-anstalten på
Känsö.**

[Stockholm]
1818

EOD – Miljoner böcker bara en knapptryckning bort. I mer än 10 europeiska länder!

Tack för att du väljer EOD!

Europeiska bibliotek har miljontals böcker från 1400-till 1900-talet i sina samlingar. Alla dessa böcker går nu att få som e-böcker – de är bara ett musklick bort. Sök i katalogen från något av biblioteken i eBooks on Demand- nätverket (EOD) och beställ boken som e-bok – tillgängligt från hela världen, 24 timmar per dag och 7 dagar i veckan. Boken digitaliseras och blir tillgänglig för dig som e-bok.

EOD bokens fördelar!

- Få samma utseende och känsla som med originalet!
- Använd ditt standardprogram för att läsa boken på skärmen, zooma och navigera genom boken.
- Skriv ut enstaka sidor eller hela boken.
- *Sök:* Använd fulltextsökning för enskilda fraser.
- *Klipp & klistra:* Kopiera bilder och delar av texten till andra applikationer (t.ex. ordbehandlingsprogram).

Villkor för användning

Genom att använda EOD-tjänsten accepterar du de villkor som ställs av biblioteket som äger den aktuella boken.

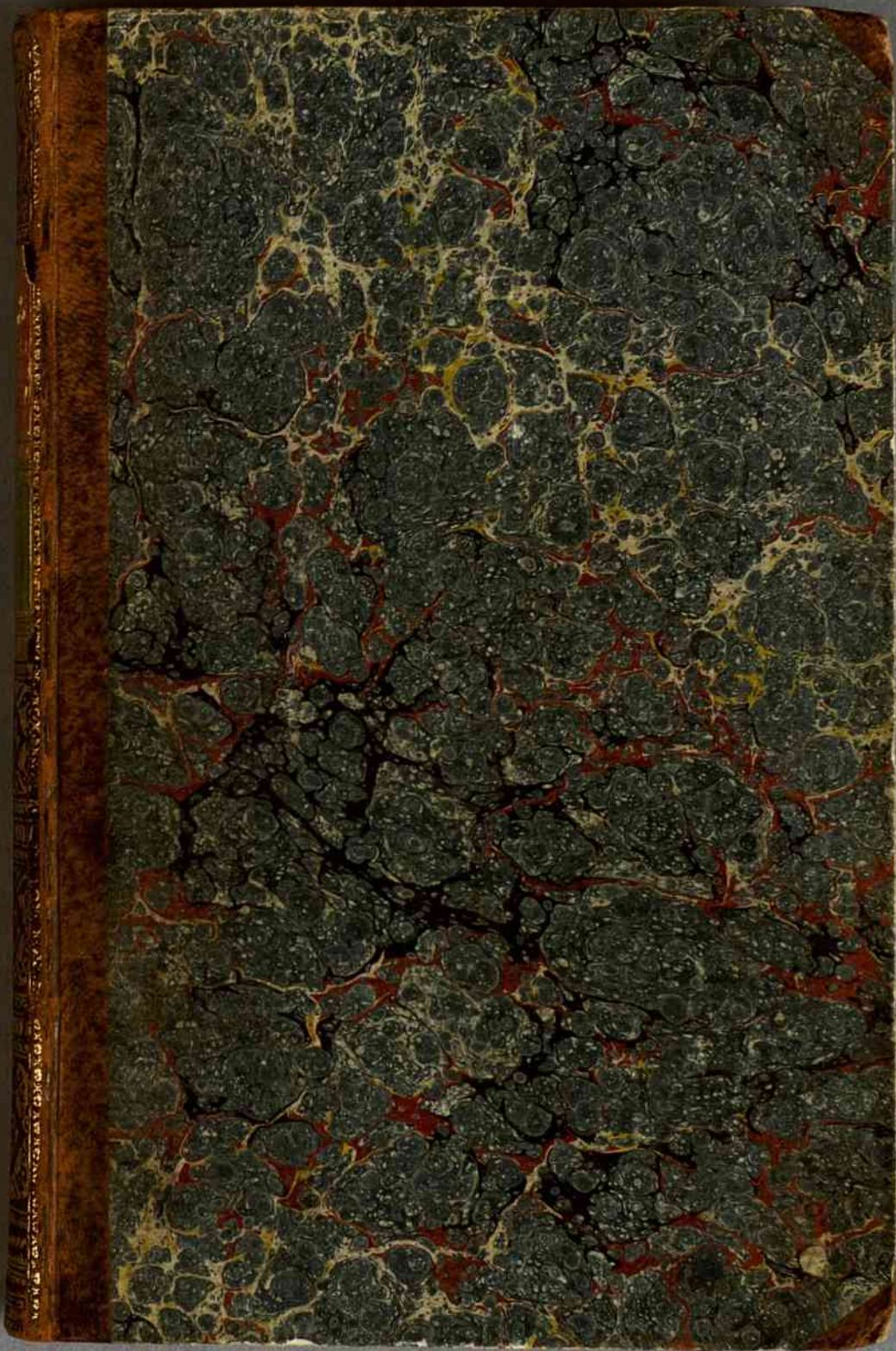
- Villkoren på svenska: <http://books2ebooks.eu/odm/html/nls/sv/agb.html>

Fler e-böcker

Redan nu erbjuder 30 bibliotek från 12 europeiska länder denna service.

Mer information finns tillgängliga via <http://books2ebooks.eu> alla boken.

- <http://search.books2ebooks.eu/>

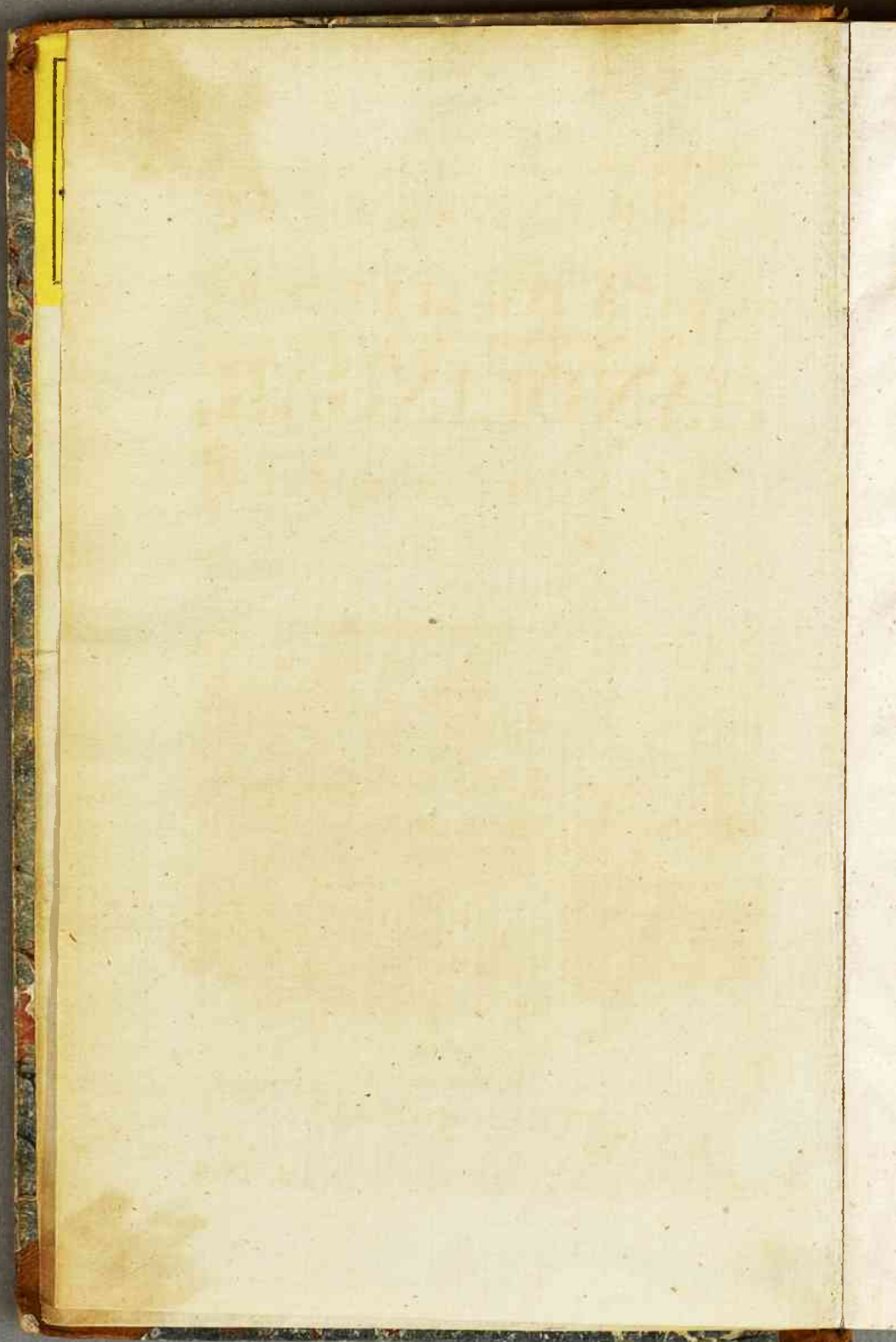

Kongl. Biblioteket.
STOCKHOLM.

Lärda sällsk.
1700-1829

VETENSKAPS-AKADEMIEN

OM DEN SVENSKA
Qvarantaines-Anstalten
på Kånsö;

af

P. DUBB.

I.

Då den ganska smittosamma och folködande Gula febern åren 1803 och i synnerhet 1804, så grusligen härjade Mallaga, Alicante och nästan alla orter på Spaniens södra kust, hvarifrån Sverige årligen hämtar sitt mesta Saltförråd; och då ganska många fartyg derifrån hemförväntades på hösten samma år, var det fruktansvärdt att de tillika kunde hemföra denna pestartade sjukdom, emot hvilken, Konungen ansåg Sveriges Innebyggare icke vara nog betryggade, så vida icke desse fartyg blefvo underkastade en noggrannare och strängare undersökning, än de dittills gållande Städganden och försigtighetsmått föreskrefvo; och då vid den tiden handelsgemenskapen emellan Sverige och Norra Amerika, tillika började blifva mera liflig, var äfvenledes att befara, det ofvannämde sjukdom, som derstädes nästan årligen gör stora nederlag, lika lätt kunde påföras Riket, emedan fartygen derifrån ankomma på en lika om icke ännu kortare tid än ifrån Terra Vechia. Konungen beslöt derföre, att

genast inrätta en strång och beständig Quarantaines-Anstalt, på det tjenligaste ställe vid Cattedagat, så väl att förekomma möjligheten af Gula feberns införande i Landet, som äfven den Levantiska pestens, för hvilken de Svenska Skeppen i Medelhafvet, löpa äfven så stor fara, att af Turkiske kryssare eller undfångne varor erhålla en lika så vådelig, och mycket mera förödande, smitta att hemföra till Fäder-neslandet.

2.

En Uthamn i Götheborgs Skärgård vid en obebodd större holme, *Kånsö* kallad, ansågs för tjenligaste stället till anläggande af en ordentelig Quarantaines-Anstalt; den ligger vid Cattedagat, nära vid den allmänaste segelleden till Götheborg och något mer än 2:ne Svenska mil från staden; Hamnen är säker och rymlig, så att någre och 20 större fartyg kunna derstädes ligga på svaij. Utom på ett ställe vid inloppet till Wargö-håla, på Kånsöns södra sida, har ön rundtomkring så grunda stränder att intet fartyg och knappt en slup, kan landa annorstädes än på hamnsidan under ett högt berg, hvarifrån hela hamnen noga kan öfver- ses och beskutas. Kånsö såsom privat egendom, kunde dock icke utan accord, dertill få användas, och detta mötte så mycket mera svårighet, som dispositionen var utaf Ågaren, enligt contract på 50 år, öfverlemnad till en man som där anlagt Sill-salteri och Trankok med ett Boningshus, för att där kunna uppehålla sig de månader Sillfisket kunde bedrifvas. Sillfisket hade väl några år redan varit i aftagande, men Kongl. Maj:t och Kronan måste dock förbinda sig till ett ganska drygt vilkor. Den förmohn vanns emedertid, att lågenheterne å stället kunde tillika begagnas, hvarföre de iståndsattes

och bereddes efter möjligheten i största hast till Magaziner och boning för Betjeningen, och ett litet trähus uppfördes vid hamnen till Sjukhus och Observations-Sjukhus för Lotsar och sådane som kunde komma att arbeta uti Magazine; en brygga till landnings-stället sattes ock uti stånd, åfvensom ett Batteri för 4 sexpundige kanoner anlades öfverst på den höga bergsklippan vid hamnen, tillika med ett Vagthus; Ordres och Kungörelser kringsåndes och utdelades till alla Lotsar och Fiskare på kusten, som åfven befatta sig med inlotsning, att alla ifrån Medelhafvet ankommande skepp skulle föras till Kånsön. Svenska Handels-Agenten uti Helsingör och Konungens Befallningshafvande på Kusten, erhöillo underrättelser om dessa anstalter och Konungens befallning, att intet Skepp som ankom från Medelhafvet, skulle släppas igenom Öresund inåt Östersjön, eller uti någon annan hamn få hafva gemenskap med land, utan Sundhets-bevis af Quarantaines-Commissionen i Götheborg eller Christiansand; och om något skepp gått dessa anstalter förbi, skulle det dit afvisas och vid strångaste vite åläggas att begifva sig till ettdera. Ehuru redan sent på hösten, utsändes dock och stationerades armerade fartyg vid Kalfsund och inloppet till Udewalla.

3.

Sedan Kånsön blifvit Kongl. Maj:ts tillhörig, tillförordnades i Näder en Commission a) som skulle hafva sitt säte i Götheborg och hvilken ålades: „Att utan uppehåll och omgång befordra till verkställighet allt hvad rörande Quarantaines-Anstalterne så väl redan var föreskrifvit, som då eller se-

a) Den 27 Nov. 1804.

dermera föreskrifvit blifver, med rättighet tillika ott i de händelser, då underdanig förfrågan eller hemställan, skulle medföra en, för allmänna säkerheten vådlig tidsutdrägt, sjelf vidtaga alla mått och steg till förekommande af smittans införande eller utbredande, som inträffande omständigheter kunde fordra.”

- 1) Till Ordförande uti Qvarantaines-Commissionen, förordnades Öfver-Commendanten och Landshöfdingen uti Götheborgs och Bohus Län samt till Ledamöter:
- 2) Chefen för den vid Götheborg stationerade Kustflottan.
- 3) Chefen för Lotsverket på Vestra Kusten, som ock residerar i Götheborg.
- 4) En af de i Götheborg vistande Läkare.
- 5 & 6) Tvänne Handlande som tillika äro Skepps-Redare.

Kongl. Brefvet den 19 Junii 1806, ålägger dessutom Landshöfdingen i Götheborg att alltid hafva öfverinseendet öfver Qvarantaines-Inrättningen och den dermed förbundne Ut- och Inrikes correspondencen. Till Commissionens biträde förordnades en uti Lagfarenheten kunnig Man att föra Protocoll och Correspondence; En sjöbefaren Man till Qvarantaines-Måstare på Kånsö, som till sitt biträde antog 2:ne drångar, och Direction antog till sin uppässning en Vaktmästare.

Som Kongl. Maj:it äfvenledes hade i Näder förordnad en Läkare och en Chirurg, så var Kongl. Commissionen med der till hörande Embets- och Tjenstemän, redan organiserad innan November månads utgång.

Alla de i andra Momentet vidtagne anstalter, blefvo åfven i Näder af Kongl. Maj:it gillade och stadfästade; så att uti In- och Utrikes Tidningar kungjordes att en Qvarantaines-Commission var nedsatt uti Götheborg, och Kånsön förordnad till Qvarantaines-plats för alla till Östersjön eller annan Svensk hamn åmnade Skepp, som kommo från Mallaga, Södra Spanien och Ves-Indien i synnerhet, men åfven från andra smittade eller för sjukdom misstänkte orter, hvaribland de kring Medelhafvet belägne och Portugal, nu i synnerhet nämndes.

4.

För alla tillsförordnade och antagne Tjenstemän och Betjening, utfärdade Commissionén vederbörlige Instructioner för att gälla till dess den af Kongl. Maj:it utlofvade Qvarantaines Förordningen, blefve kungjord. Likaledes utgaf den, Reglementariska föreskrifter huru ankommande Skepp skulle undersökas, inlotsas och signaleras samt uti Qvarantaine förläggas, åfven sättet att emottaga deras Documenter och att rapportera deras ankomst, huru de under Qvarantaines-tiden skulle behandlas och sedermera frigifvas till omgång med land. Dessutom underrättades Kustens Innevånare, Lotsar och Dykeri Betjening, huru de skulle förhålla sig då Skepp funnos strandade eller drifvande uti sjön med sjuk Besättning eller af densamma öfvergifvits; likaledes om döda kroppar drefvo till Lands, huru de skulle med all försigtighet begravas, att ingen smitta derigenom måtte uppstå. Åfvensom en tryckt Berättelse utgafs för Skeppare och andre, huru och när man skulle verkställa de mineralsura rökningarne som blefvo dem ålagde.

5.

Den 7 Nov. 1806, utfärdades *Kongl. Quarantaines-Förordningen* och den 19 Nov. 1807, *Reglementet för Tjenstgöringen på Kånsö*.

6.

Sedan Kånsön, igenom *Kongl. Quarantaines-Förordningen* *b)* blifvit utsedd till en allmän *Quarantaines-plats* för hela Riket, befalltes alla *Utrikes* varande *Kongl. Svenska Handels-Agenter* och *Consuler* att genast inberätta till *Kongl. Commerce-Collegium* i *Stockholm* *c)* och *Kongl. Quarantaines-Commissionen* i *Götheborg*, särskildt, så snart någon farlig och smittosam sjukdom utbrister i andra *Länder* och i synnerhet på den ort de vistas; tiden då den yppades och hurudan beskaffenhet den visar *d)* och vidare underrättelser 2:ne gånger i månaden, så länge sjukdomen fortfar, med tillkännagifvande om något *Svenskt* eller *främmande Skepp*, destineradt till *Svensk hamn* eller *Östersjön*, deraf blifvit angripit. Om *Quarantaines Commissionen*, antingen genom påminnelse ifrån *Kongl. Commerce Collegium*, eller till följe af de, directe från *Consulerne* inkomne underrättelser, förbindes till utvidgad verksamhet i sin befattning, kungöres sådant, icke endast uti *Stockholms Tidningar* och *Dagpapper* samt ifrån *Predikostolarne* uti alla *Kyrkor* på kusten, utan äfven genom bref till *Konun-*

b) §. 1.   c) §. 2.

d) Enligt *K. Brefvet* af d. 17 Dec. 1817 till *K. Comm. Collegium*, angående dess fortfarande befattning med styrelsen af *Quarantaines-anstalterne* i *Riket*, äger samma *K. Collegium* att hädanefter iakttaga de åtgärdar som i följd af *K. Förordningen* d. 7 Nov. 1806 *K. Coll.* tillhöra; och att, för öfrigt, *Convoy-Commissariater* har ensamt att fordra redogörelse af *K. Quarantaines-Commissionen* för de *medel* som ställas under dess disposition.

gens Befallningshafvande och Svenska Handels-Agenten i Helsingör, Lots-Contoiret, Dykeriet och vederbörande Magistrater, med tillkännagifvande om de Landskap och Städer som äro besmittade, eller hvilka böra för misstänkte anses; på det att inga derifrån ankommande fartyg må erhålla gemenskap med landet och landets Innevånare, eller gå igenom Öresund inåt Östersjön, så framt de icke förevisa Sundhets-pass, att de vid Kånsö eller Christiansand i Norrige, Qvarantaine undergått, utan i motsatt fall, till ettdera Qvarantaines-stället förvisas e); hvilken afvisning bör skrivas på Kongl. Commerce-Collegii fribref om det är Svenskt, men om fartyget är Utländskt, på Manifestet f). Skulle Handels-Agenten i Helsingör erhålla kunskap att något sådant fartyg, detta oaktadt, smygt sig igenom Sundet, bör han genast derom underrätta Konungens Befallningshafvande uti de Provinser som gränsa till Östersjön, och likaså Kongl. Commerce-Collegium och Kongl. Qvarantaines-Commissionen i Götheborg, bifogande den nogaste beskrifning han kan erhålla, på fartyget g); likasom han och Qvarantaines-Befälhafvarne i Sjöstäderna på Vestra kusten, skola till Qvarantaines-Commissionen och Landshöfdingarne i Malmö, Hallands och Götheborgs Län, genast inberätta att ett sådant misstänkt, eller verkeligen smittadt fartyg är afvisadt, på det all oloflig gemenskap med detsamma må förekommas. Till så mycket mera säkerhet för Sveriges Undersåtare, att icke blifva utrikes ifrån påförde någon smitta, förordnar Kongl. Qvarantaines-Förordningen, att Qvarantaines-Befälhafvare af Konungens Befallningshafvande böra tillförordnas uti alla Rikets Sjö- och Stapel-Städer, som skola

e) §. 3. f) §. 9. g) §. 2. mom. 4.

iakttaga allt hvad Kongl. Qvarantaines-Förordningen befäller och som på dem ankomma kan *h*).

Kongl. Reglementet för tjenstgöringen på Kånsö *i*), befäller dock, att Lewanten, Barbariska kusterna och Vestindiska Öarne samt Norra America, böra alltid anses såsom misstänkte orter för farlig sjukdoms smitta, och inga derifrån kommande fartyg åga frihet till umgänge med Landets Innevånare eller Kustens Åboer, utan alltid vara Qvarantaines-Commissionens uppmärksamhet underkastade, samt således förbudne att söka någon Svensk hamn och passera Öresund, utan att först undersökas vid Kånsö och af Kongl. Qvarantaines-Commissionen dertill erhålla Practica, utom hvilken, om icke ifrån Christiansand, de uti Öresund och andra hamnar och Städer på Vestra kusten, skola behandlas lika, som för smitta förande Skepp är befallt.

7.

Kongl. Qvarantaines-Commissionen förklarar uti 10. §. alla lefvande djur, skinn, hudar, ull, hår, fjäder, tagel, borst, silke, bomull, lin, hampa och blår för ämnen meddelande smitta, äfvensom allt som är förfärdigadt af dessa enkla ämnen och hvaruti de till större eller mindre del ingå; papper, böcker, rep och otjåradt tågvirke, halm, sjösvamp, fnöske, mynt och medaljer m. m. som uti alla andra Europeiska Stater anses för smittbare, eller af egenskap att länge kvarhålla smitta, då de derföre varit utsatte, åro äfven för sådane ansedde; och bestämmer i grund deraf samt af den ort hvarifrån ett fartyg anländer, uti 7 & 8 §. §. om ett fartyg bör anses för misstänkt eller icke; om det till exempel har haft eller har sjukdom om

h) §. §. 1, 2, 3 & 12.   *i*) XVI. Art.

bord eller icke; om det haft umgänge med smittadt Skepp under resan, eller tagit personer eller varor om bord ifrån ett sådant; eller om det icke är försedt med Sundhets-pass, är det strång Qvarantaine underkastadt.

8.

Alla fartyg som hafva eller haft sjukdom om bord, eller komma ifrån ställen der farliga och smittosamma sjukdomar härja, eller ifrån orter som anses för misstänkte, skola genom en särskild Signal, en svart flagga på förtopp och på stortopp då förtopp icke finnes, gifva sitt tillstånd tillkänna om det är Svenskt, eller med sin Nations flagg om det är Utländskt, då de nalkas Svensk kust och påkalla Lots *k*). Denne bör dessutom alltid efterfråga ifrån hvad ort fartyget kommer, och om det har sjukdom om bord; uti denna händelse får han icke gå om bord, utan måste inlotsa skeppet till Kånsö medelst förut seglande eller vid Lofwarts sidan, likasom med de fartyg, hvilka signaliserat sitt tillstånd med svarta flaggan. Skulle han dock i svårt väder eller eljest, icke tilltro sig på sådant sätt ansvara för Skeppets säkerhet, får han väl gå om bord, men också uthålla lika Qvarantaine med den öfriga besättningen. Utaf de Ordres Lotsarne bekommit, finna de äfven af den ort Skepparen kommer ifrån om fartyget skall anses för misstänkt för smitta eller icke, och i förra fallet äfven föra fartyget till Qvarantaines-platsen *l*).

9.

Då ett fartyg anländer till Kånsön, mötes det utaf Militaire - Befälhafvaren derstädes, eller utaf Qvarantaines - Mästaren, som uti sin Prejbåt i

k) Qvarantaines-Förordn. §. 8. mom. 3. *l*) Qvarant. Förordn. §. 11.

Lofwart om fartyget, underrättar sig om Fartygets, Skepparens och Besätningens tillstånd och omständigheter samt anvisar det sitt ställe uti hamnen, allt efter som undersökningen bestämmer, om det skall behandlas såsom smittadt eller misstänkt *m*). Den som verkställer denna undersökningen, lemnar Skepparen derpå tryckta Exemplar af den anbefallde Ordning, Skepparen med sitt folk och passagerare skola iakttaga under Qvarantaines-tiden, samt de frågor han skrifteligen skall besvara tillika med den Ed och försäkran, han och Styrmannen skola underskrifne återlemna, att intet dölja gods, eller något annat vid denna undersökning, utan redigt och sannfärdigt besvara de gjorda frågor och uppgifva allt som inom Skeppsbord finnes. Dessa Blanketter som Qvarantaines-Commissionen låtit öfversätta på Tyska, Engelska och Fransyska, att ingen okunnighet må förebåras, äro inneslutne uti en blåckläda som fästas vid en lång stake, för att kunna utaf Skepparen eller Styrmannen emottagas, och tillsäges Skepparen att uti samma läda, tillika med de affordrade svaren, afgifva sitt Sjöpass, Folkpass, Manifest, Connoissemens-, Måtbref och Sundhets passen om han äfven har sådant på varorne eller ifrån Consuln. Sedan desse så väl som svaren och Eden, blifvit först väl genomdränkte uti Vinätticka, och något afdrupne, inläggas de uti blåckklädan. Har ett så beskaffadt fartyg, att det hör undergå qvarantaine, inkommit af nöd, eller utaf föresats uti annor hamn, skall dermed förfaras på aldeles lika sätt af den der befintelige Qvarantaines-Befälhafvaren. Sedan Skepparen inlagt de omnämnde och med ätticka förut väl genomblötte papperen uti bleckklädan, fäster han uti den ett så

långt snöre, att hon kan nedsänkas ett par alnar uti vattnet vid sidan af fartyget, hvarifrån den Undersökande med båtshaken inhalar den i sin båt och afklipper snöret tätt invid Lådan och far dermed till lands; sedan han först befallt hela Besättningen, och Passagerare, om de finnas, uppå däck och fram till relingen; ifrån sin båt öfversedt dem så godt som ske kunnat samt låtit dem förrätta åtskillige kroppsrörelser, för att öfvertyga sig om deras hålsa; utan att vidröra lådan med bara händer, inbringar Militaire-Chefen eller Qvarantaines-mästaren den, uti Undersöknings-rummet, hvarest han med pådragne Vaxdukshandskar och försedd med tjenlige verktyg, den öppnar och uttager Documenterne, blöter dem å nyo uti åtticka, med Instrumenter utvecklar dem, och antingen lagda på en tjenlig Rist, eller upphängde på Snören, låter dem vål afdrypa; hvarefter, och då de äro i det mesta torra, de berökas med Rökningens-ämnet N:o 1. n) dock med den varsamhet att icke skriften utplånas, och att han under hela denna förrättning låter vinden eller luftdraget komma sig på ryggen.

10.

Öfver denna undersökning författar den som henne förrättat, sin *Rapport* som tillika med alla Documenterne genast afsändas till Qvarantaines-Commissionen; efter Handlingarnes föranledande utsänder Commissionen antingen Qvarantaines-Läkaren med föreskrift af en ny undersökning, en eller flere personers afhämtande från fartyget till Sjukhusen, eller annorlunda efter omständigheterna, eller ock gifves en föreskrift till behandlingen för att verkställas af Qvarantaines-mästaren.

---

n) Se 12:te mom. nedanföre.

Ordningen som uti Kånsö Hamn iakttages vid fartygets ankomst och under deras Qvarantaines-tid, bestämmes omständeligen uti Reglementets IX Art. och uti Qvarantaines-Förordningens §. §. 4, 5, 19 & 20, så att inga andre fartyg få dit inlöpa, så länge Qvarantaines-Commissionen är uti verksamhet, ån de som skola undergå Qvarantaine; och om något der befindes, då smittadt eller misstänkt Skepp ankommer, åligger det detsamma att sig derifrån genast begifva o). eljest måste det der qvarblifva, till dess det ankomna undergått sin Qvarantaine och practica erhållit. Sedan Qvarantaines-mästaren anvisat det ankomna sitt ställe uti hamnen, antingen förtöjdt emellan Moringar och Ankare eller ock lagt det på Svaij, uti den utstakade linien, så att de smärre fartygen ligga innerst och de större utanföre; aflemnar det sin slup och båtar, hvilka införas uti Bårhamnen, för att der under Qvarantaines-tiden rengöras och förvaras. Under Qvarantaines-tiden måste det om dagarne låta Qvarantaines flaggan svaija på för-topp, eller stor-topp om den förra icke finnes, och om nätterna en lysande lykta, hvilkas ombyte sker efter signal och skott från Batteriet; alla luckor på fartyget skola hållas ständigt öpne, utom på den tid Besättningen sofver. Till de uti Reglementet befallde rökningars verkställande, förskaffar Qvarantaines-mästaren materialier, så vida icke Skepparen är dermed tillräckeligen försedd. Skepparen måste afhålla sig, sitt folk och passagerare från allt umgänge med de andra Skeppen, och icke tillåta någon annan ån Qvarantaines tjänstemån komma om bord, om ock någon båt skulle kunna ditsmyga sig utan att upp-

o) Qvarant. Förordn. §. 4.

täckas af Posteringen. Utom de anbefallte dageliga rökningarne måste med sopning och tvättning all möjlig renlighet och snygghet iakttagas, så väl i alla rum och ställen på skeppet, hvarvid soporne uppbrännas, som ock med Manskapet till både kroppar och kläder. Manskapets Gång- och Sängkläder båras upp på däck och vådras efter rökningarne; hvad vidare skall iakttagas, förekommer med sine omständigheter då rökning, rengörning af varor, lossning, sjukas eller dödes transporterande, nedanföre omnämnes. Om nätterne gå Patrull-båtar flere gånger genom linierne, bevårade då folket på något fartyg visar olydnad eller bångstyrihet, för att efterse det ingen oordning må förefalla. Då Skepparen är i behof af Vatten, Proviant eller annat, vill aflemna bref eller dylikt, gör han signal med hissad flagga på Gaffel eller Sprit; Quarantaines-måstaren begifver sig då till Lofwarts-sidan om Skeppet, emottager med föreskrifven försigtighet hvad han vill aflemna och förskaffar honom eljest hvad han behöfver, på sått Reglementet i IX. Art. §. §. 5 & 6, samt Kongl. Quarantaines-Förordningen §. §. 5 och 22 utsätta.

12.

Rökning om bord, på fartyg, skjer 3 gånger om dagen, enligt XIII. Art. i Reglementet, en timma före skaffningen, på det sått, att på Skepp der ingen varit sjuk eller af sjukdom afidit, sättes uti Kajutan p), Storummet och Kappelgattet, spilkummar med Rökningssämnet N:o 1, Saltsyregas (2 lod fint stött afbrändt koksalt uti hvardera, hvar-

p) Det undantag göres stundom med K. Commissionens tillåtelse, att kajutan icke rökes mer än 2 gånger om dagen, först på morgonen och sedan en timma eftermiddagen när den är ledig ifrån gods och varor.

på hållas $1\frac{1}{2}$ lod stark Svafvelsyra). Sedan blandningen skjedt, begifva sig alla ut, rummen tilltappas samt öppnas först efter 3 timmar och vådras. Om rökning med Röknings-ämnet N:o 2, Saltpetergas, är ansedd för tillräckelig: (1 lod stark Svafvelsyra, hvaruti småningom inkastas 1 lod fint stött rent Saltpeter) så böra under denna rökning, alla lufdrag åfvenledes tillstångas, ehuru folket kan vara inne, eftersom denna ånga icke är skadelig för hålsan. Röknings ämnet N:o 3, syrsatt Saltsyregas, består af 5 lod fint rifvet och afbrändt koksalt, blandadt med 1 lod fint rifven brunsten, som sättes uti en spilkum öfver en lampa eller ett fyrfat med uppeldade brännkohl, och hvarpå slås 5 lod stark Svafvelsyra utblandad med $1\frac{2}{3}$ lod destilleradt vatten. Men vid detta Rökningsmedlets användande, hvarvid alla öppningar likaledes väl tilltappas, får ingen människa vara närvarande. Det brukas därför icke utan i Magazinet vid varors rengörning och att befria rum för smitta der någon dött, samt vid Skepps rening då der varit sjuka och döende personer samt smittade varor befunnits om bord; dock ej förr, än Besättningen blifvit transporterad till Sjukhusen och Varorne till Magazinet. Dessa Röknings-ämnen finnas färdige vid Quarantaines-platsen till nyttjande, åfvensom Quarantaines-Förordningen uti 6 §. ålägger alla Handelsfartyg, som segla på Utrikes orter, att vara dermed försedde och med beskrifningen om deras användande. De äro då inpackade uti burkar, flaskor och lådor, påskrifne: Röknings-ämnen N:o 1, 2 eller 3; till Pulfverne äro ett mått för hvardera slaget och för syran rigtiga glasmått; och derjemte Postlins spilkummar med småre glasstånger eller afbrutna skaft af lerpipor att nyttja till omrörning af tillblandningen.

Vid Qvarantaines-platsen gifves signal från Batteriet medelst en röd flaggas hissande, då rökningarne på fartygen skola verkställas; Chefen för Militaire-Bevakningen, eller ock Qvarantaines-mästaren genomfar linien på samma tid uti Patrullbåten, för att efterse om de på alla ställen verkställas. Sedan Rökknings-blandningarne blifvit på alla ställen och efter rummens storlek afpassade samt i tillräckelig mängd insatte och väl omrörde, samt alla öppningar och luckor tillslutne, få de icke öppnas förr, än efter 3 timmar, då de först sköla utvådras, innan någon får dit ingå.

13.

Om Varors rening af Qvarantaines-Commissionen finnes nödig, så hafves afseende på huru stor del af lasten anses för smitta bringande, och den öfriga delen af sådane persedlar, som icke antaga och bibehålla smitt-ämnet i och för sig sjelf betraktade. Är den smitta förande delen af obetydlig mängd, och så beskaffad, att den medelst tvättning och vådring kan tillräckeligen renas på dåck, såsom kläder *q)* efter en afiden, då sjukdomen väl varit af ett misstänkt utseende, men ingen annan deraf blifvit smittad, eller något annat af ringa mängd; så kan sådant tillåtas, sedan de under 3:ne dagars rökning uti det rum de beständigt legat, blifvit utsatte för Saltsyre-ångor. De delar af den öfriga lasten, som kläderna legat närmast, måste äfven upptagas och renas på dåcket, genom piskning, vådring, tvättning och borstning; men då en större del af lasten är af smittbar beskaffenhet och måste renas, kan sådant icke ske utan genom en fullkomlig lossning eller urlastning af både smit-

q) Kläderna förbrännas i allmänhet, i synnerhet de som äro af Ull eller Silke.

tande och icke smittande ånmen ^{r)}). Då personer afidit under resan och för smitta misstänkte sjuke finnas om bord vid ankomsten, ehvad fartyget kommer från ett af pest eller gula febern härjadt land, ifrån misstänkt ort, eller ifrån ett ställe, hvarom man icke har någon misstanka, eller andra ån de bästa underrättelser om Sundhets-tillståndet, måste dock hela lasten anses för nedsmittad och lossas till rening. Då fartygets last skall renas i land, så måste den föras till Magazinet af Skeppets egen Besättning, så framt den dertill har styrka nog; åfven då varor skola förbrännas, afföras de till det anvisade stället utaf Skeppets Besättning ^{r)}).

14.

De sjuka, som befinnas på ett fartyg då det anländer till Quarantaines-platsen, eller som sjukna om bord efter ditkomsten, föras utaf fartygets egen Besättning, genast till Lazarettet, eller Observations-Sjukhuset, efter Läkarens bedömande utaf Rapportens innehåll, och åfven den undersökning han dessutom kan finna sig skyldig att göra, medelst Skepparens och Besättningens förhörande, då han på samma sätt och med samma varsamhet begifvit sig till fartyget, som Militaire-Chefen vid första undersökningen.

15.

Då någon dödt om bord, skall den åfvenledes utaf fartygets egen Besättning föras till lands, att begrafvas, eller uti hafvet försänkas, allt efter Kongl. Commissionens förordnande. Men personer som af-lida uti Lazarettet, eller Observations-Sjukhuset, begrafvas af Quarantaines-anstaltens Betjening.

^{r)} Quarant. Förordn. §. 18 mom. 6.

^{s)} Regl. II. Art. 4 §., Kongl. Quarant. Förordn. §. 24, 3. mom.

Qvarantaines-tiden uti hvarje särskild händelse, bestämmes efter tillståndet och omständigheterna vid första undersökningen ^t); men vid det minsta misstänkta förhållande under tiden, eller att vid undersökningen, som enligt §. 21. om bord förrättas, någon persedel finnes, som icke är angifven, eller om Skepps-Journalen, den så kallade Loggboken, innehåller annat förhållande om besök under resan eller uti någon hamn, eller hvad annat som då förteगत blifvit, eller ock att Skepparen icke noggrannt verkställer den anbefallda reningen om bord m. m., åger Kongl. Commissionen att efter bepröfvande förlånga Qvarantaines-tiden, eller förnya den efter omständigheterna; samt ställes Skepparen till ansvar för sådant oärligt förhållande efter §. 13. Kongl. Qvarantaines-Förordningen. Uti allmänhet förhålles sålunda: att

1:0 Fartyg som uti Qvarantaine-Förordningens §. 7., anses frie för misstankar, men äro underkastade Undersökning innan de få fortsätta resan till destinerad ort, och ankomma till Qvarantaines-platsen i följe derutaf, eller ock såsom kommande ifrån de i XVI. Art. i Reglementet nämnde, för all tid misstänkte orter, blifva ålagde att uti 1, 2 eller 3 dagar berökas och vådras, hvarefter Last- och Loggbok undersökas utaf Qvarantaines-mästaren (som för denna orsak begifver sig om bord, efter en, 3 timmar förut, å nyo verkställd rökning), klädd uti tunna Vaxduks-kläder öfver hela kroppen, med handskar och mössa af samma tyg, hvilken med dragband fästes tätt vid huf-

1) 17 & 18 §. §. i Kongl. Qvarantaines-Förordningen.

vudet, sedan allt håret är under mössan vål instoppadt. Sedan han noggrannt undersökt alla rum och ställen, låter han allt folket visa sig på däck, råknar dem och befaller dem göra hvarjehanda kroppsrörelser med hoppa, springa, åntra upp i Tacklaget och dylikt; fartyget åläggges derefter om allt år vål, 3 till 5 dagars Observations-qvarantaine, så vida det icke kan hänföras till 7 §. då det erhåller Practican genast, efter funnet godt och oklanderligt tillstånd. Sådane fartyg undersökas åfven efter en dags berökning; men om ett sådant fartyg, år utom Sundhetspasset för Besättningen, åfven försedt med dylikt för last och gods, och Svenska Consulu de:samma bestyrkt med sin påskrift, erhåller det genast Practica. De fartyg, som anlända från Norra America, kunna åfvenledes åtnjuta lika friheter, så snart Svenska Consulu på lika sätt bestyrkt förhållandet; likaså de, som komma från St. Bartholomée, Cadix, Lisabon, Porto och St Yves, eller directe utur Marseilles qvarantaine med Sundhets-pass, utan att under vägen sedermera hafva blifvit besökte ifrån andra skepp.

2:o Ett något när lika förhållande iakttages med de fartyg, som råknas till mom. 1, 2, 3, 4. uti Qvarantaine-Förordningens §. 8, dock med den skillnad, att sjuka personer föras till Lazarettet eller Observations-Sjukhuset, innan någon rökning börjas om bord. Om varorne skola lossas, för att renas, måste de, sedan fartyget uti 3 till 5 dygn, blifvit dagligen berökt, afföras till Magazinet, och för den öfriga Besättningens qvarantaine, får icke tiden beräknas förr, än från den dag de renade Varorne blifvit åter

inlastade, ehuru de verkligen varit uti Quarantaines-tillstånd under hela tiden.

3:o Då ingen varit sjuk eller dödt under resan, men fartyget kommer ifrån smittadt ställe och Lasten anses till någon del eller helt och hållet vara smitta gifvande; och Besättningen af sådan orsak begärr Af-mönstring; så måste de förut transportera sina Effecter och Varor uti Magazinet, och der förrätta deras rening, efter den föreskrift dem gifves, under Quarantaine-Betjeningens inseende, sjelfve undergå dagelig rökning och badningar efter Läkarens föreskrift samt derefter Observations-Quarantaine uti 15 dagar under strång tillsyn, att ingen oloflig gemenskap plågas med Betjeningen eller andre, under någondera perioden.

17.

Sedan alla sjuka blifvit afförda till Sjukhusen, gods och varor till Magazinet, företages *Skeppets rening*, som börjas med rökningar af Rökningens-ämnet N:o 3; Trenne dagar derefter sopas alla ställen mycket vål, balkar, trappor och dåck afskrapas och soporne uppbrännas; derpå sker en noggrann tvättning och skurning med svabbar och kokhett vatten uti alla rum, och afsköljes derefter med Saltvatten. Under denna tiden insättes rökningsskålar med N:o 3, hvar afton uti alla rum, der intet folk vistas. Allt vattnet utpumpas, och vådringen fortfar till dess, att den uti Magazinet renade lasten, åter intages uti fartyget. Om frisk Besättning ankommer, eller den som under tiden varit uti Observations-Sjukhuset, eller arbetat med lastens rening eller åter-inlastning, derefter går om bord, måste den dock så länge hålla en ny Qua-

rantaine, som 8 till 30 dagar efter sista inlastningsdagen, eller så länge som de hålla sin Observations-Quarantaine, hvilka arbetat vid Godsets och Varornes rening, ompackning och åter inlastning, om desse varit dertill förhyrde främmande.

18.

Reglementet för tjenstgöringen på Kånsö, föreskrifver uti XII. Art., sättet huru lasten lossas utur fartyget, afföres till Magazinet och der införes och renas, enligt Quarantaines-Förordningens §. §. 10, 15 & 12, 4:de mom. samt åter till inlastning beredes. Om sjukdom eller kraftlöshet icke förhindrar Besättningen att användas till gods eller varors lossning och aflemnande uti Magazinet samt rening derstädes, bör den dertill i synnerhet användas; Lossningen beredes dermed, att fartyget återfår sin stora båt, eller ock en lastpråm af Quarantaines-Inrättningen, så framt fartyget går öfver 6 fots djup, ty eljest förtöjes det vid qvainen utanför Magazinet, och får hjälp af den der befintliga hiss-kranen till utlastningen; 3 till 5 dagars rökning verkställles dessförinnan uti Storrummet i synnerhet; derefter upptages af lasten så många artiklar af Styckegodset, som vål rymmas uppå däck, för att vådras, utvändigt tvättas och med svabbar och styfva borstar vål skrubblas, gnidas och borstas; Ullbalar omspännas med breda remmar och, lika som torra eller saltade hudar, buntas och i hafvet nedsänkas, men Bomullsbalar, rått Silke och Tyger, införas sådane de äro, uti Magazinet, sedan Omslaget eller Säckarne blifvit ett par dagar på däck, tvättade, vådrade och borstade. Ullbalarne upptagas efter 24 timmar på däck, för att låta vattnet afrinna, som medelst prässning emellan Bråder

Bråder med pålagde tyngder befordras, hvarigenom den inre delen uti Ullbalen får en fugtighet, som befordrar vattnets djupare inträngande i massan vid nästa nedsänkning uti sjön, som endast råcker uti 8 timmar; efter förnyad prässning på dåck uti lika lång tid, nedsänkas de ännu en gång i sjön, för några timmar, upphämtas och prässas å nyo, så att det mesta vattnet är afrunnit, då de samma dag införas till Magazinet.

Hudar upptagas efter 12 timmar, bundten öppnas, och om några icke finnas angräpnade af vattnet, nedsänkas de å nyo; de upptagne upphängas till afdrypning, hvarest de uppläggas på Magazinsqvayen, hvarest de på båda sidorne starkt skrubbas med svinbårsborstar på 4 till 5 alnars länga skaft, under det ätt de jämt och samt afsköljas med sjövattnet, hvarest de inbåras uti Magazinet och hängde öfver stänger, utspännas med styfva stickor, så att halfvorne icke råka hvarandra; allt detta för rättas med ryggen vänd mot vinden, eller luftdraget uti Magazinet, och om Quarantaines-Bejeningen dertill användes, måste den vara klädd som uti 15 puncten om Quarantaines-mästaren sagt är. Vid dessa förrättningar förmodas att Besättningen icke löper någon fara, fastän den icke iklädes Vaxdukskläderne, aldenstund deras med beckolja och tjära indränkte kläder, böra anses för ett lika godt förvaringsmedel, endast håret väl instoppas under hufvudkläden, väl inblötte med ättika, och de qväll och morgon, före och efter arbetet berökas med Röknings-ämnet N:o 1. Om nätterne skall stor-rummet, så länge urlastningen varar, hållas tillstängt, och Röknings-ämnet N:o 3 vara insatt uti flere spilkummar, allt efter rummets storlek. Vin, alla slags spiritus och liqueurer, äfven-

som allt tunne- och lakegods, renas endast utvändig på fastaget, emedan innehållet anses fullkomligen fritt från smittämne. Omslag af mattor, dukar eller hvad annat som hindrar att åtkomma sjelfva kärillen, aftagas på Magazins-bryggan, efter förutgången vådring och tvättning på däck, med dagelig tvättning, skurning, vådring och omrullning, och då skrapor och borstar äro otillräcklige att mellan banden, kimmar, laggar och bottnar rengöra trådet, nyttjas kratsar af mässingstråd samt trågna afsköljningar med vatten.

19.

Alla balar och packor öppnas uti Magazinet med skärande instrumenter, sedan de blifvit upplagde på sina lafvar, hvilka nedanföre beskrivas. På dessa lafvar utbredas alla varor, som icke hafva en så sammanhängande beskaffenhet, att de på stänger eller snören kunna upphängas; med långa harkor eller råfsor, med trådpinnar till tänder, redds ull, bomull, fjäder m. m. frie från alla tofvor och knutar, och jämt utbredas löst, till 6 å 9 tums höjd eller tjocklek. Då alla lafvarne på detta sätt blifvit fyllde med detta gods, samt tyger, hudar, otyradt tågvirke, tvist, linne eller bomullsgarn, silke i dockor och knippen, lin och hampa m. m. af mera sammanhängande beskaffenhet, blifvit upphängde på stänger, snören eller tåg, insättas inunder lafvarne 6 till 8 skålar eller spilkummar med Röknings-ämnet N:o 3, likasom flere efter omständigheterna uppsättas mellan lafvarne på små pelarebord för det, ofvan om lafvarne upphängda godset; hvarefter arbetsfolket, sedan det vid dessa tillställningar noga tillsedt, att ingen fara för eld kan uppstå, lemna Magazinet, så snart den syrsatte Gasen utvecklas, och igenstånga samt tillåsa dörren åfven-

som alla luckorne på Magazinet. Påföljande morgonen öppnas luckorne och dörren; så att luftdraget blifver fullständigt; en half eller sjerdedels timme derefter, då all syrånge kan vara utvådrad, inträda arbetarne å nyo och omvända det antingen på låfvar utbredda, eller på stänger upphångda godset. Det på låfvarne omvända, piskas med långa spån, råfsas och redes samt utbredes å nyo till en ny berökning; men vådras först hela dagen igenom tills emot aftonen, då Rökningsskålarne N:o 3 åter påfyllas och på vederbörlige ställen uppställas. Denna och följande aftnar förfäres på samma sätt med alla luckors och draghåls tillstängning och dörrens tillåsning, innan arbetsfolket återgår till sitt rum uti Sjukhuset, för att der tvättas och badas, innan de undfå sin aftonmåltid. På 3 till 4 dygn förmodas, att varorne på detta sättet blifva tillräckeligen renade, så framt de icke varit nedsänkta uti hafsvattnet, ty då måste såltan först uttvättas, innan de kunna blifva torra till inpackning. Att sorgfälligt uttvätta hafsvattnet från rå hudar och att vinna deras fullkomliga torrhet, gör man sig dock icke högst angelågen, så vida de icke skola transporteras långre bort, och således uti Skeppet qvarblifva flere veckor, då de kunde taga skada genom efterlåtenhet hårutinnan. Emedlertid, som godset på detta sätt handteras, är man omtänkt, att rena mat- tor, hudar, säckar m. m., hvaruti godset varit nedpackadt, så framt de anses dugelige, att derill vidare nyttjas. Eljest tillagas nya omslag och de nyttjade uppbrännas. Reningen af dessa persedlar, är fotad på samma grunder som den för varorne beskrefne, och utöfvas på ett lika sätt.

Salt utlossas icke utur fartyget, utan omskofflas om dagarne uti luftdrag, antingen medelst vädersegel eller eldning nederst i rummet, och om

natten fylles rummet med syrångor, som sagdt är. Samma arbetsfolk förrättar äfven inpackningen och återförandet om bord. Ull, bomull och fjäder inpackas uti stora säckar, hvaruti en karl ställes, att medelst trampning, tått ihoppacka varan.

20.

Magazins-Byggnaden, 68 alnar lång och 28 alnar bred, är afdelad uti 2:ne etager eller bottnar, den ena uppöfver den andra, längsefter hela huset, och i stället för fönster, försedd på alla sidor med luckor, hvilka öppnas och tillslutas utanför huset. Likasom Lazarettet och Observations-Sjukhuset, hvilka med detta ligga uti en rak linea, är det uppfördt af murtegel, utöfver vattnet inuti hamnen, på en, 360 alnar lång stendamm, som är anlagd tvärsöfver en liten vik, till 3 alnar högt öfver vanligaste vattenhögden. Dammen eller Jettéen är på 3 ställen afbruten med 6 alnars vida öppningar, för att isolera hvardera byggnaden och att hålla vattnet friskt inuti viken, samt med en 8 alnars bred och hvälfd öppning midt inunder Lazarettet eller sjelfva Pesthuset. Ifrån det närmaste huset åt väster, är afståndet 72 alnar, och afstångdt vid dammens början med en hög mur, försedd med en större port utaf jern; åt hamnen till, har Magazinet en lossningsbrygga af lika längd med huset, och försedd med Lossningskran; Ifrån det i Öster belägna Lazarettet, är det afskiljdt med en 6 alnar lång vindbrygga och ett afstånd af 55 alnar. Invändigt på nedra botten äro de omnämde Lafvarne uti 2:ne rader uppsatte, 5 uti hvardera raden; dessa bestå utaf 12 alnars långa och $7\frac{3}{4}$ alnars breda bord af slåtthylade och sammanslåmda bräder, med $\frac{1}{2}$ tum s vida hål der och hvar genomborrade, så afpassadt, att 4 stycken befinnas uti hvarje ruta af $\frac{1}{4}$:dels alm

Borden stå 1 aln högt från golfvet, omgifne af en fast ram eller karm, af sammanplöjda och med okar sammanslagne slåtthylade bräder, ställda på kant, rundtom hela bordet; denna ram går en half aln högt ofvan om bordet och lika långt nedan om detsamma, för att dels hålla godset qvar på bordet och dels för att på undra sidan innehålla syrängorne, så att de måste uppstiga genom borrhålen till godset och icke spridas derutom.

På den öfra botten kunna äfven lafvar uppsättas, då behofvet sådant fordrar. Starka stolpar äro på båda bottnarne uppreste och krokas insatte uti väggarne för att fästa och uppehålla de snören och stänger, hvarpå hudar och gods, till rening och vådring upphänges *u*).

21.

Lazarettet eller Pesthuset ligger på den stora stendammen som nämnt är, 55 alnar uti Öster från Magazins-byggnaden; det är äfvenledes af murtegel, 45 alnar långt och $19\frac{1}{2}$ alnar bredt samt 2:ne våningar högt; Öfra våningen innehåller 8 rum, hvilka, utom ett för Sjukvakten, äro alla ämnade till sjukskjötsel, och uti hopp att sjuknummern icke skall blifva synnerligt stor igenom ankommande sjuka, får man derigenom ett nödvändigt utrymme om smittan skulle gripa omkring sig inom huset, äfvensom att kunna förflytta de sjuke uti nya rena rum, så snart det liknar sig till bättring med någon. Den undra våningen innehåller likaledes 8

u) Efter en sednare Kongl. befallning kommer ännu en Magazins-byggnad af tegel, uti allt lik den förra, i rak linea med de öfriga byggnaderne, äfvenledes i år att uppföras på Östra ändan af den stora Stendammen, dels uppå den, och dels på fasta landet. Andan-åter härmed är skyndsambheten, och är minst 2:ne Skepp må kunna på en gång få sina laddningar renade.

rum till boning för Läkare-Staten samt kök med skafferi, tvätthus, förrådskammare för Sjukhus persedlar, Apothek och uppassande Betjening samt ett badkar uti det medlersta rummet, till hvilket ledas kallt och varmt vatten igenom kopparrör med tappkranar. Med låsta dörrar både ofvan och nedan om trappan, försåkrar man sig för allt omgånge ifrån den ena till den andra våningen, som icke till tider och förhållanden äro bestämde uti Reglementet för Läkare-skötseln, förplågningen och renhållningen. För öfrigt är allt så anordnadt, att de sjuke och deras uppassare, kunna erhålla allt det som erfordras för skötsel och förplågning, utan något omgånge med kocken och den öfriga betjeningen vid husets oëconomie. Ofvanpå andra våningen är den stora vinden afdelad till flere behofver, såsom till reservoir för det vatten som behöfves till badningar och latrinernes afsköljande ifrån all orenlighet; till sjuksångarnes, bords och stolars rengörning; säng- och gångklåders vådring och berökning; till förvarande af rena och iståndsatte sjukhus-persedlar m. m.; hvarutom der är uppsatt den hissning-machine, hvarmedelst de sjuke transporteras ifrån första ankomsten till pesthuset, utur båten och uti sjuksången, utan att vidröras, m. m. För att gifva en allmän öfversigt af Sjukskötseln, må här anföras: Att då ett fartyg anländer med insjuknade personer uti farlig och smittosam sjukdom, skola de genast till Lazarettet transporteras; allt håret afklippes den sjuke om bord, så rått intill hufvudet som i hastighet ske kan, hufvud, hals och bröst samt händer och fötter tvåttas med ljum åtticka, koyen nedtages hvaruti den sjuke ligger och nedhissas med honom uti den vid Lofwartssidan af fartyget liggande båten, under inseende af Pesthus-Läkaren eller hans medhjelpare; derifrån går då bå-

ten genast till pesthuset, inuti den öppning af en 8 alnars bred och hvålfad canal, som går tvärs igenom Stenkistorne, inunder Lazarets-byggnaden. Kommen till anvisadt ställe derstädes, midt inunder en 4 alnars lång och $2\frac{1}{4}$ alnars bred lucka, fattas den derigenom nedslåppte trossen, på hvars krok läggas öglorne eller stropparne som finnas i hörnen af koyen, och patienten upphissas dermedelst igenom luckan och nedsänkes genast uti ett bredevid stående badkar, med 32 à 33 gr:rs varmt vatten. Med skårande Instrumenter aflossas klåderne från kroppen, hvilka med krokar, fästade på korta stänger, aftagas och dragas undan patienten utur karet. Vattnet aftappas genast utur karet och rent insläppes i stället, afpassadt till samma temperatur; om få minuter låter man åfven detta afrinna och under detsamma tvättas hufvudet och kroppen med aromatiserad åttika, hvarvid man närmare vågar nalkas den sjuke och kasta öfver honom en yllen badskjorta, och derutöfver ett slags Sele, hvilken dock förut är utbredd uti badkaret, innan den sjuke deruti nedsänkes; den är gjord af sadelgjordar, som gå under och omkring kroppen, hvilkens åndar, fästade uti den omnämnde hissmachinen, lyftar honom utur karet och upp igenom en åfven till öfra våningen gjord öppning; en bårsång står där tillreds, på hvilken han genast nedlägges och inbåres uti sjukrummet. Sjukvaktarne åro, under förrättningen, iklådde sin Vaxduks-beklädnad, och undvika sorgfälligt att insupa något af patientens andedrägt, samt att vidröra honom, utan icke högsta nödvändigheten sådant fordrar, ehuru deras händer åfven åro betäckte. Den nämnde selen blifver kvar uti sängen och nyttjas till att dermed lyfia, vända och uppresa patienten, allt till dess krafterne tillåta honom umbåra den, eller att han dör, då den tjenar

att nedhissa honom uti den båt, hvaruti liket borrtföres, för att nedsänkas uti hafvet. Så snart tecken till båttring förmärkes, äfvensom eljest dageligen, då de sjukas antal kan sådant tillåta, förflyttas den sjuke uti ett annat, rengjort och med syr-satt Saltsyregas och utvådring, väl renadt rum. Efter en natts rökning med samma ånne, tvättas och skuras dagen derefter det rum han ditiills bebodt, samt med ytterligare rökning renas, och på sådant sätt omväxlas till dess han kan gå uppe. då han flyttas in uti Observations-sjukhuset, hvarifrån, om han der allt mer och mer tillfrisknar, så att krafterne tillåta honom, att för det mesta gå och sitta uppe, han förflyttas efter 10 å 12 dagar till Convalescent-huset.

Sjukrummen med gipsade tak och väggar med någon brungrön färjblandning uti, för att bryta den bjårta hvitheten som plågar och skadar den sjukas ögon och sinnen, åro hvardera 58 qvadrat-alnar stora och 6 alnar höga samt försedde med kakel-ugnar utaf murtegel, hvaruti luft-trummor åro anbragte emellan rörgångarne. Desse luftrör åro af 2:ne slag, ett som öppnar sig med ena åndan inunder ugnen vid golfvet och med den andra uti någon af rörgångarne uti ugnen, så att det afför den luft som finnes nederst uti rummet; det andra har sin öppning utanför väggen uti fria luften, och går inunder trossningen inuti och igenom ugnen, samt öppnar sig upp inunder taket och ersätter således med ren, varm och frisk luft den, som igenom det andra och igenom sjelfva eldningen utdrages utur rummen. Dessutom åro ventiler, som gå ut genom väggarne ofvantill, tått inunder taklisten, och neder vid golfvet insatte, bestående utaf kopparrör, hvilka åro försedde med lock, för att efter behag och behof kunna öppnas och tått till-

slutas. De tvänne fönsterlufterne uti hvarje rum, börja 4 alnar från golfvet, och $1\frac{1}{2}$ aln höga gå de ånda upp mot taklisten, hvarigenom dagsljuset blifver mildare, rummen dragfrie och alla väggarne ledige till flere sjuksångars användande, då behovet så skulle kunna erfordra, samt all communication förekommen, att derigenom in- eller utpracticera något, som eljest så ofta händer vid sjukhus, oaktadt strångaste förbud och nogaste tillsyn.

Sjuksångarne stå alltid uppe på vinden, uti beredskap att nedflyttas efter behof. Ett par små bord och några trådstolar, utgöra för öfrigt husgerädet. Sångarne äro utan omhängen och ganska enkla, bestående endast utaf en fast ram på fyra, en alns höga stolpar, hvaruti en segelduks-botten är insnörd; men en tredjedel af denna ram, höjer sig mot ena ändan, så att dukbotten blifver der 10 tum högre än det öfrige, hvarigenom man får en hufvudgård, utan att behöfva uppstoppade dynor, en rund pöhl af 4 tums höjd och en filt, utgöra alla klåderne till en sång. En sådan sång är lättast rengjord och vigast att handtera. En lös slå åt hvardera ändan af $1\frac{1}{2}$ alns längd, som emellan 2:ne fyrkantiga krampor kan utdragas och inskjutas bredvid ramens långsida, göra bårarmar att lyfta och bära sången med den sjuke uti.

Latriner finnas uti alla rummen innebyggde och försedde med vattenrör ifrån reservoiren på vinden, till orenlighetens afsköljande.

22.

Det så kallade *Observations-Sjukhuset*; äfvenledes ett tvåvåningshus utaf tegelsten, ligger 55 alnar på hvar sida, eller midt emellan pest-huset och

östra ändan af den stora Stenbryggan, hvarpå desse hus åro uppförde och afstånges från landet med en vindbrygga, åfvensom med en dylik från Pesthuset. Det består utaf 4 rum i öfra, samt 3 rum och kök, som åfven nyttjas till tvättstuga, uti den nedra våningen. Uti öfra våningen hållas 2 rum i beredskap för dem, så vål af fartygens Besättningar som Qvarantaines-betjeningen, som ankomma sjuka, eller insjukna på stället, och icke hafva sådane symptomer som tillhåra pesten och gula febern, eller någon annan, igenom smittande egenkap farlig sjukdom. De andra tvånne rummen åro för Lotsar som anlånda till hamnen på fartyg, miss-tänkte att medföra smitta, eller ock verkligen hafva den, åfvenledes för andra som blottstålla sig för smittångor; men de som arbeta med smittade skepps rengörning eller ock med dylika varors fram- och återförande, rening uti Magazinet och inpackning, utan att tillhåra det smittade skeppets Besättning, hålla början af sin Observations-Qvarantaine i 5 dagar uti det rum de bebodt uti Pesthuset under arbetstiden, innan de uti 10 till 30 dygn få fortsåtta den uti detta. Uti undra våningen år ett rum aftaget för Sjukvaktarne och ett för Kokerskan med sin medhjelperska. Ett rum år ensamt åmnadt till gemenskap med Pesthuset, för att der inhemta Lå-karens och Oeconomens skrifteliga requisitioner, och att deruti aflemna alla de förnödenheter och under-rättelser, som Lazarettet och dess Betjening tarfva. Detta rum år derföre alldeles tillstångdt för alla, som icke åro Lazarett-Lå-karen eller Qvarantaines-måstaren följaktigé, hvilka endast hafva nyckel till hvar sin ingång i detta rummet. Ingen af dessa tvånne mån ingå utan på beståmde tider, eller efter gifvet tecken. Då till exempel Qvarantaines-måstaren hvar eftermiddag ditgår, för att aflemna

provianten för påföljande dagen, öppnar han fönstret för att utvådra hvad af syrångor ännu kan vara kvar uti rummet, sedan Pesthus-Läkaren varit der på föremiddagen, innan han låter dem som bära Proviant-persedlarne eller andra requirerade varor, ingå och aflemna dem. Då sådant är verkståldt, inhemtar han uti en blecklåda de Rapporter och Requisitioner som Läkaren der aflemnat, vål genomblötte med Vinättika, upphängde öfver snören till afdrypning samt kvarlemnar efter sig de bref eller förhållnings-Ordres som äro ämnade Pesthus-Läkaren eller andra personer uti Lazarettet; derefter, innan han utgår och vål tillåser dörren, framsätter han de rökverks-materialier hvilka Pesthus-Läkaren skall blanda tillsammans när denne är sinnad att gå derifrån. Sedan Qvarantaines-mästaren detta verkståldt, låter han nedslåppa vindbryggan mellan Lazarettet och Observations-Sjukhuset, samt med klockringning gifver dem uti Pesthuset tecken, att afhämta varorne utur Communicationsrummet.

När Pesthus-Läkaren låtit afhämta hvad som för Lazarettets behof uti detta rum var inlagdt, igenstängt fönsterne som Qvarantaines-mästaren öppnat för vådringen, och kvarlemnad sine och Oeconomens requisitioner och rapporter, sammanblandar han de utaf Qvarantaines-mästaren framställde Röknings-materialierne och tillåser dörren efter sig samt ringer för att påkalla Vindbryggans upphissande och tillåsning.

Qvarantaines-mästaren brukar såsom förvaringsmedel emot smitta, utom sin beklådnad, vid tillfällen att han skall ingå uti rum der smittångor kunde finnas, oaktadt alla tagne försigtighetsmått deremot, att andas igenom ett glest klåde som blif-

vit blött uti krydd-ättikan och med en deruti in-
vicklad svamp, indränkt med samma ämne.

Detta medel bruka Låkarne åfven, då de in-
gå uti sjukrummen, åfvensom Sjukvaktarne då de
emottaga, bada och förflytta ankommande sjuke, el-
ler förskaffa de aflidne utur huset. Vid Ull- och
Bomulls-balars öppnande och utbredande på lafvar-
ne i Magazinet, utom vid flere tillfällen, brukas
dylika smitt-dämpare af Magazins-arbetarne och far-
tygens besättning.

Under det Qyarantaines-måstaren förehafver si-
na förrättningar uti Observations-Sjukhuset, besör-
jer militaira Bevaknings-Chefen, att ingen får pas-
sera öfver den åt landsidan nedsläppta Vindbryggan.

23.

Convalescentshuset innehåller endast 3:ne rum
och Vaktstuga uti en våning; Vindsloftet är afde-
ladt till Inventarii-persedlars vårdande. Detta, åf-
venledes af tegel uppmurade hus, är beläget inpå
holmen, uti en med löfirån planterad dal. De till-
frisknade, som få komma hit, åga väl sin frihet,
att få vistas ute i luften, men få icke nalkas Sjuk-
husen, hamnen eller Magazinet; en viss tid år dem
åfven föreskrifven till deras spatsergång. Vakten
skall ansvara för, att de hvarken tidigare eller sed-
nare åro utom hus, eller gå utom den för dem be-
ståmda promenaden.

24.

Månstringshuset år en liten Stenbyggnad på en
klippa ytterst vid hamnen; det består endast af 2:ne
rum, hvarutaf det ena år alldeles öppet på en si-
da, och har ingen annan gemenskap med det an-

dra ån igenom tvänne fönster. Uti det öppna rummet samlas Skepps-besättningen, som genomgått sin Qvarantaine, och genom Inspection samt frågor mönstras utaf Qvarantaines-Läkaren, innan den erhåller sin Practica. Det ytre rummet tjänar åfven till den Proviant- och förfrisknings-articlars aflemnande, som ifrån fartygen blifvit reqvirerade och hvilka de med eget folk och båt afhämta, som till detta ändamål blifvit dem utlemnad. Utom den vakt, som står på Batteriet, år åfven en man här posterad uppe på det platta taket, emedan öfversigten af Qvarantaines-husen och sjelfva Landgångsbryggan, som år derutmed belågen, så mycket noggrannare vinnes.

25.

Boningshuset för Qvarantaines-Läkaren, Militaire-Chefen och Qvarantaines-mästaren, år härintill nära belåget och har fri utsigt åt hamnen, alla Qvarantaines-byggnaderne och inåt gråsmarken och promenaderne; det år åfven utaf sten och tvänne våningar; Militaire-personalen för bevakningen, har ock här sin Casern i undra våningen, åfvensom Qvarantaines-drångarne och annat arbetsfolk. Redskapsrum, bagarestuga, kök och tvätthus, upptaga de öfriga lägenheterne.

26.

Denna beskrifning visar beskaffenheten utaf de Svenska Qvarantaines-anstalterne på Kånsö; och sådan den utaf Kongl. Qvarantaines Commissionen, redan år 1806, blifvit Kongl. Maj:st uti underdånighet föreslagen. Men så länge den utsedde Qvarantaines platsen var uti enskild mans ågo samt till en annan borthyrd för en längre tid, kunde icke sådana, som de nu beskrifne byggnader företagas,

emedan dertill erfordrades en fullkomlig ägande rätt och fri disposition öfver Kånsö Holme. Den vidlöftiga omgång som erfordrades, att för Kongl. Maj:ts och Kronans räkning förvärfva den, kom sent omsider till slut, så att Konungens Höga Stadfästelse derå erhöles den 1 December 1815, på det sätt, att Brännö Byamån, som voro samfällde ägare till Kånsön, erhöles en förmedling af sine hemman, uti Jordboken uppskattade till $4\frac{1}{2}$ hemman, till $3\frac{1}{2}$, hvartill de från och med 1816 års början kommo att beräknas. Hvad åter angår det omnämnde arrendet deraf, så har Arrendator ännu 26 år igen, och då Inrättningen ansvarar honom för uppfyllandet af det ingångne Contractet, så hafva inga vidare hinder legat i vägen för Byggnadernes företagande, hvarmed ock början gjordes i Maji månad 1816, och blifvit fortsatt med den kunskap, nit och drift af Herr Majoren vid Kongl. Fåltmättings-Corpsen och Riddaren af Kongl. Svärds-Orden, JACOB FORSSELL, att endast en del af Inredningen återstår för nästa år.

27.

Då Fartyg med pest, gula febern eller annan äfventyrlig sjukdom anlända till Quarantaines-platsen, och den der varande bevakningen anses för otillräckelig, åger Commissionen rättighet, att ifrån den, ungefärligen 1 mil derifrån stationerade Västra Kust-Escadern, requirera ett eller flere bevärade fartyg till biträde uti hamnen; äfvenledes kryssare, då säkra underrättelser inlöpa, att dessa högst farliga sjukdomar utbrustit på sådane kuster Utrikes, hvarifrån Svenska eller främmande fartyg äro att förvänta, och obemärkte skulle kunna gå Kånsön förbi och inåt Östersjön, om de icke igenom dem underrättades om sin skyldighet.

Med Svenska fartyg borde man dock hádanefter minst hafva att befara sådane sjukdomars hitförande, sedan Kongl. Qvarantaines-Förordningen uti 5 & 6 §. §. strängt befaller alla Skepps-Redare att förse sine utseglande fartyg med sådane Róknings-materialier, som vid Qvarantaines-anstalten brukas, och beskrifning på deras användande; att vara försedde med bläck-lådor och tånger och andre Qvarantaines-persedlar, samt med Kongl. Qvarantaines-Förordningen, som anbefaller dem, att vid framkomsten till främmande orter, underrätta sig om Sundhets-tillståndet derstädes, att alltid låta förse sig med Sundhets-pass, åfven på varorne, och så vidt möjligt blifver, undvika all smitta.

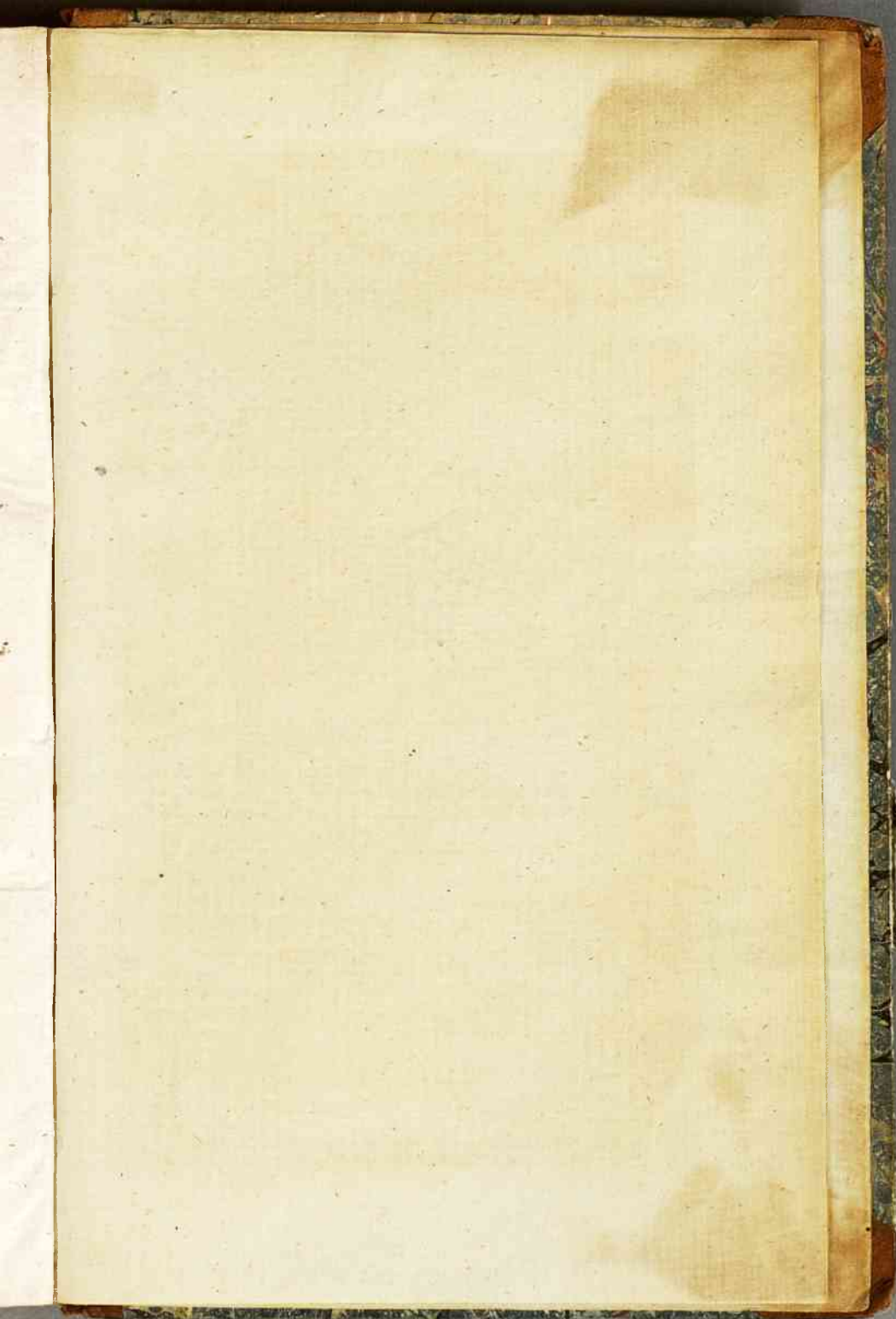
28.

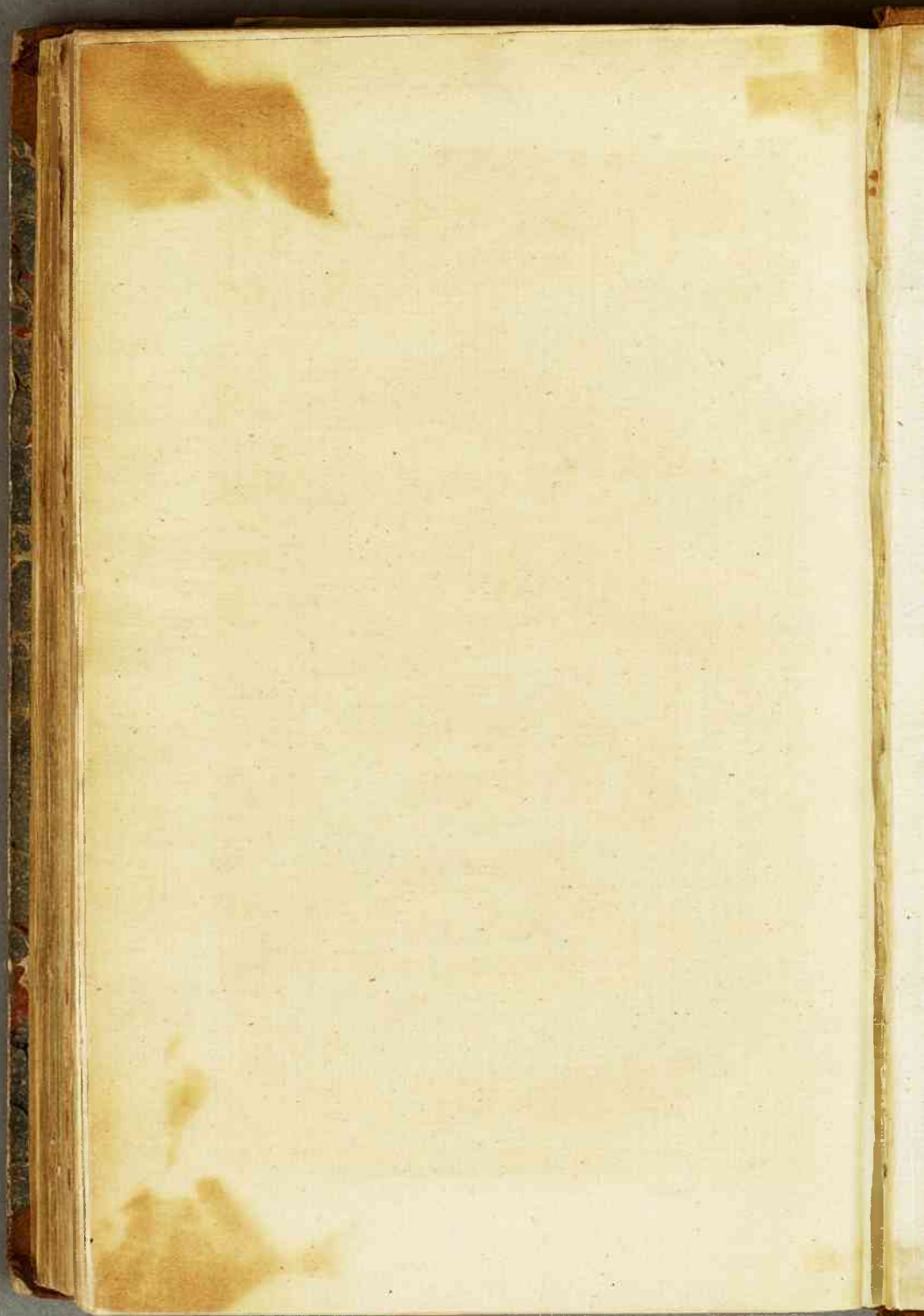
Taxan, hvarefter Qvarantaines-afgifterne betalas, utgör den XIV Art. uti Reglementet. Den år beráknad efter Skeppens storlek samt den större eller mindre fara, som deras innehafvande last kan medföra, som ock efter den större eller mindre försigtighet Skepparen iakttagit; Sålunda betalar ett fartyg sine Qvarantaines-afgifter efter de olika omständigheter, hvaruti det, enligt Qvarantaines-Förordningen, finnes, ifrån 6, till och med 36 skill. p:r Låst. Varornes rening åro taxerade p:r Skeppund, ifrån 6 till 32 skill., då de renas uti Magazinet, men endast hälften, då de renas om bord; oberáknadt Róknings-materialierne, som särskildt betalas, åfvensom 24 sk. p:r dag i arbetspenningar till hvarje Qvarantaines drång. För Fastager, som innehålla flytande varor, betalas från 12 skill. till 1 R:dr p:r stycke. Sjukvården i Lazarettet betalas med 12 skillingar p:r dag. Fartygens rening betalas åfvenledes efter deras storlek ifrån 12 till 36 skill. per Låst, för hvarje rókning. *Taxan* utsträc-

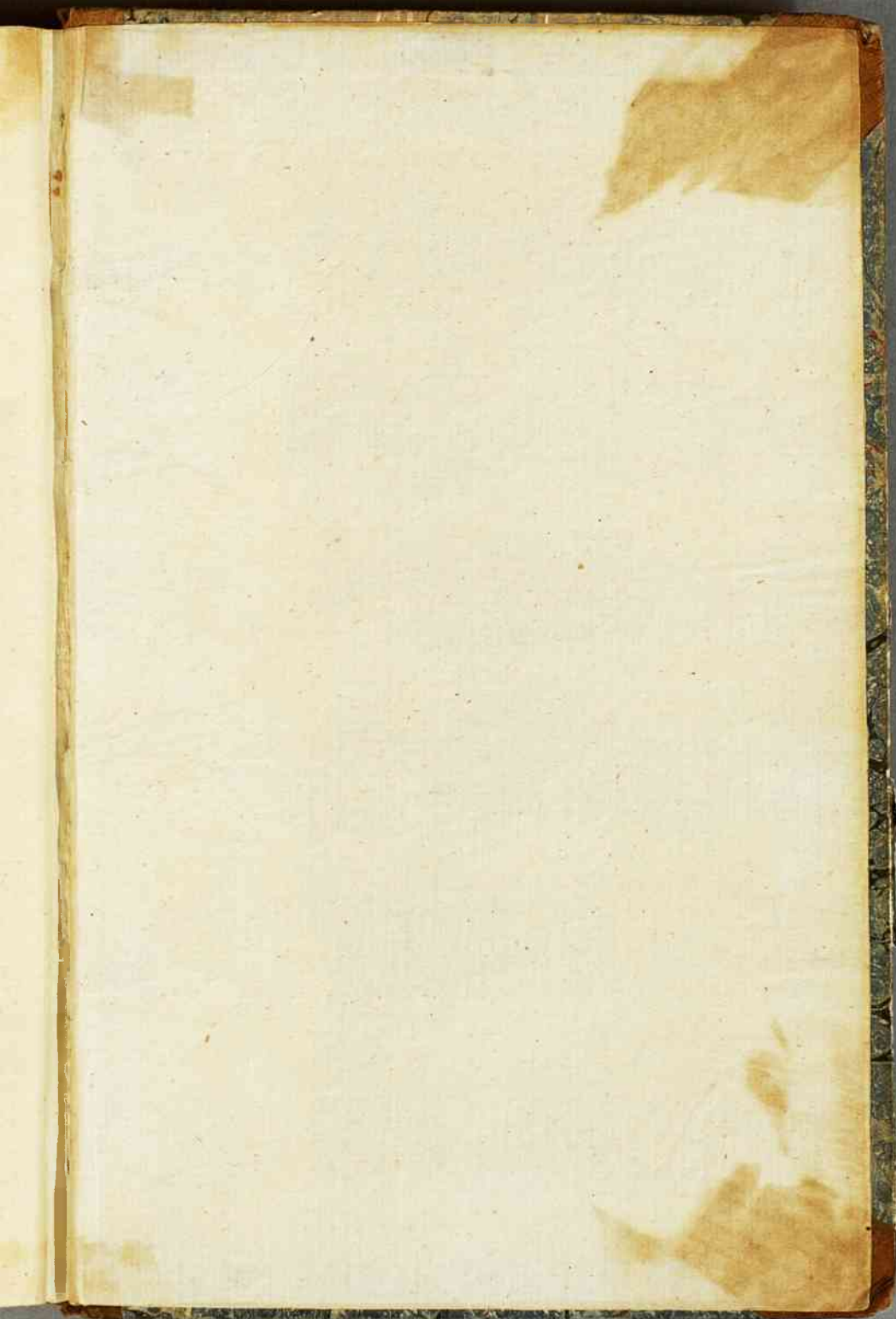
ker sig äfven till Magazinet's hyra: när ett fartyg med misstänkte eller smitta innehållande varor lossas, och desse efter reningen förvaras någon tid uti inrättningens Magazin, på det att fartyget, uti vissa händelser, må kunna afsegla efter erhållen rening och besättningens fullbordade Qyarantaine; då betalas för hvarje Skeppund ifrån en half skill. till 4 skill. p:r vecka.

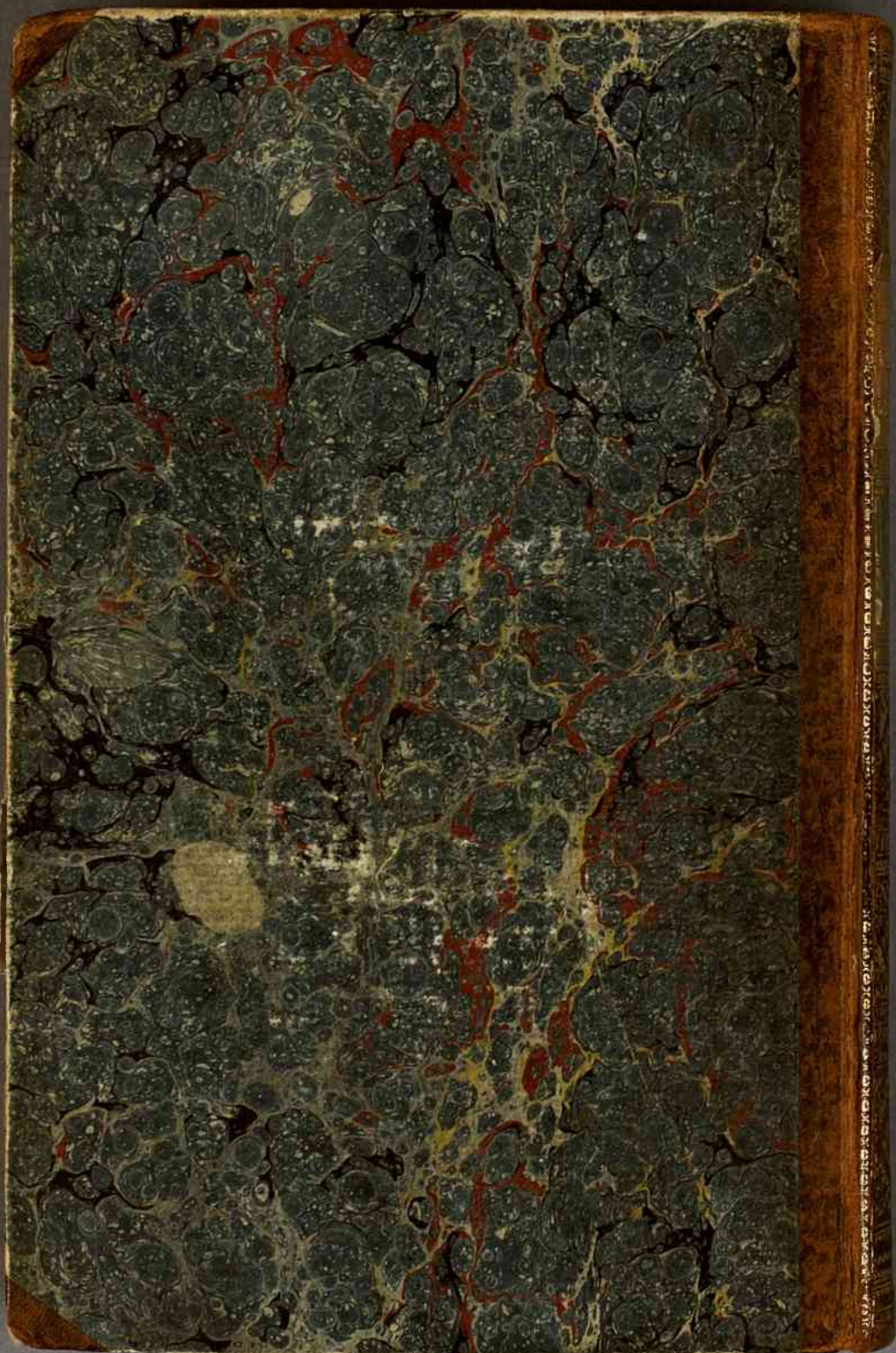
Practican betalas dessutom med 2 R:dr.

Dessa afgifter äro alla uti Banco och ifrån Januarii 1816, förhöjde med 50 procent.

www.books2ebooks.eu